

Még Szent Ágoston is elismerte: a bordélyok szükségesek

Ahol a piros lámpa csábítóan világít

Szinte az emberiséggel egyidős „szakma” az örömlányoké, „székhelyeik” is több mint kétezer éve működnek. Időről időre megnyitották és bezárták a bordélyokat, ahol szigorú orvosi és hatósági ellenőrzés mellett dolgoztak az éjszaka asszonyai. Az örömtanyák az örök igény miatt ma is működnek, mára több európai országban felismerték: a tiltás nem célravezető. Így például Amszterdamban ma újra törvényesek a bordélyok.

A prostitúció – kis túlzással – az emberiséggel egyidős: az ókori kultúrákban állami vagy egyházi támogatással működött, a kultikus szertartások részeként a pap-ság, illetve a hivatalok profitáltak belőle. A görögöknél szinte a legmagasabb elismerés övezte a hetérákat, a legkorábbi feljegyzett bordélyalapítás és törvényi szabályozásuk Szolón nevéhez fűződik, i.e. 600-ból. A Biblia szerint a jeruzsálemi templom mellett több nyilvános ház is működött. A kicsapongásairól és orgiáról is hírhedt volt Rómában szintén virágoztak az úgynevezett lupanariumok – ugyanakkor a házasságtörést szigorúan büntették, már ha rajtakaptak valakit.

A szentek támogatása

A középkorban aztán a kereszténység elterjedésével elítélendővé vált a bordélyok látogatása, noha az éppen a kereszties háborúk idején volt a legnépszerűbb.

A nemi betegségek megelőzésére a 14. században Európa pár nagyvárosában a „céhszerű” szabályozás megalkotása mellett már kötelezővé tették a prostituáltak orvosi vizsgálatát – ami a későbbi

A vigalmi negyed egyik jellegzetes, „kirakatos” utcája Amszterdamban

DM/DV-fotó

bi bordélyházrendszer legfőbb pozitívumát előlegezte meg. Furcsa módon a világi és egyházi vezetők – megvetésük dacára – a család megőrzését várták a bordélyházaktól. Úgy vélték, ez megóvjá a férjes asszonyokat a nőtlen férfiak vagy a kicsapongó férfiak csábításától, a fiatalok pedig következmények nélkül kiél-

hetik magukat. Még Szent Ágoston és Aquinói Szent Tamás is a társadalmi rend fenntartásához szükséges rosszként jellemezte a kuplerájok működését.

Bárcások és madámok

Magyarországon először a levéltári adatokban, 1373-ban említik. A szifilisz katasztrofális terjedése miatt azonban – Európa többi országához hasonlóan – az adófizető kupit és társait 1492-ben évszázadokra betiltották. Hazánkban csak 1867-ben engedélyezték újra a prostitúció eme formáját, virágorukat is a századfordulón élték. A törvényesség évtizedeiben a bordélyok szabályozása és rendszeres ellenőrzése a rendőrség és a tisztiorvos feladata volt. Ebben az időszakban váltak ismertté olyan új kifejezések is, mint a bárcá – a kéjhölgyek hatósági és orvosi enged-

lye –, a madám vagy éppen a strici. A kuplerájokban egyébként tiltották a szeszes italt, a zenét és a „serdületlen ifjak” jelenlétét, de persze nemigen volt hely, ahol ezt betartották volna. 1926-ban aztán végleg bezárták a piros lámpás házakat, ettől azonban a titkos örömtanyák még tovább működtek. 1949-től megkezdődött a prostitúció üldözése, 1955-ben pedig az – azóta is érvényben lévő – úgynevezett New York-i Egyezményhez csatlakozott az ország, ami tiltja a prostitúció bármely formájának engedélyezését. A hazai bordélyok – „masszázsszalonnák”, majd éjszakai bárnak titulálva magukat – persze azóta is működnek. Becslések szerint Pesten 2004-ben nagyjából ezer kupi üzemet.

Sokkal rendezettebb, kevésbé képmutató egyes nyugat-európai országok gyakorlata, ahol adófi-

zető munkavállalóként kezelik az ellenőrzött bordélyházakban dolgozó hölgyeket.

A párizsi Pigall, a londoni Soho, a hamburgi Sankt Pauli, a frankfurti Bahnhof Viertel folyamatosan vonzza a szexturistákat, a legismertebb azonban az amszterdami Rossebuurt, ahol külön városnegyedbe – a legrégebbibe – tömörítették a bordélyházakat. Hollandiában is tiltották a prostitúciót 1815 és 1996 között, akkor azonban úgy döntöttek, megadóztatják, 2000-tól pedig a kuplerájok is törvényesen nyitva tarthatnak. Becslések szerint jelenleg kétezer bordély működik, és harmincezer örömlány dolgozik Hollandiában.

Amszterdami kirakatok

Az amszterdami piros lámpás negyed jellegzetessége, hogy a lányok kirakatokban állnak, amit vörös színű lámpák vi-

TILTÁSSAL NAGYOBB A KÁR

A 16. század végén Angliában törvényesen nyitott bordélyok, a hozzá kötődő bűncselekmények – lánykereskedelem, kerítés, lopás, gyilkosságok – miatt azonban egy századdal később betiltották, így illegálisan működtek tovább. A 18. században az európai államok bordélyszabályai tarka képet mutattak: a déli országokban üldözték, míg Franciaországban és Hollandiában szemet hunytak fölöttük. A 19-20. századi polgári társadalmak nagy része már felismerte: minél szigorúbban tiltják a bordélyokat, annál több bűnügyi, erkölcsi és egészségügyi kárt okoznak illegálisukkal, az országok „eklektikus” kezelésmódja azonban megmaradt.

lágítanak meg: így majdnem tisztán szemügyre vehető az „áru”. Az útikönyvek ugyanakkor figyelmeztetik a leendő kuncsaftokat: a kirakatban álló lányok nem mindig lányok. Fényképezni szigorúan tilos őket: nem kell csodálkozni tehát, ha a fotós gépeből kiveszik a bordély biztonsági őrrei a filmet, vagy töröltetik az ott készített képeket. A nyári péntek esteken a legnagyobb forgalom, amikor a turisták, érdeklődők és kuncsaftok előzőnkül a negyed utcáit. A tömegben szeretnek dolgozni a zsebtolvajok és rablók is – erre a rendőrség külön felhívja a figyelmet.

Az utcákban az örömtanyákon kívül a szexipar más területei is megjelennek: hetero- és homopornómozik, mulatók, szexshopok, live-show-k és pep-show-k csábítják a kaposat férfiakat. Az ingyenesen terjesztett útikönyvekben a rendőrség – nyilván az eddigi tapasztalatokra alapozva – figyelmezteti a turistákat: nem szabad az utcán pisilni, meztelenül mászkálni vagy a csatornába ugrálni, ahogy ordibálni és inni sem. Akinek üzleti problémája támad a lányokkal – köztük magyarokkal – vagy futtatóikkal, az nyugodtan fordulhat a rendőrséghez: mint írják, nehezen lehet bármivel is megelégni őket.

TOMBÁCS RÓBERT

FELESÉG A BORDÉLYBÓL

Kínában, Japánban és Afrikában is működtek bordélyok, ahol a férfiakat – a szexuális szolgáltatások mellett – énekekkel, zenével, táncokkal szórakoztatták. A Távol-Keleten többnyire azért kerültek még gyerekként a lányok bordélyba, mert szegénységben élő szülei eladták őket, vagy kegyvesztett hivatalnok családjából származtak. Itt aztán a megtanított nemi praktikákon kívül szórakoztató társasággá is nevelték őket. Nem volt ritka: az alacsonyabb státusú férfiak innen választottak feleséget is. A „szakmabeliek” közül a legnagyobb megbecsülésnek a japán gesák örvendtek, akiknek a tényleges szex nem is feltétlenül tartozott hozzá a „munkakörükhöz”, csak, hogy elbűvöljék a vendéget nőiességükkel.

Az ufókról

Évente egyszer a Telin Tv Negyedik Dimenzió magazinja különleges, csak az ufótémát felölölő adással jelentkezik. E hónapban a magyar és nemzetközi ufókutatással foglalkozik a műsor, különleges körutazást téve Európában, Ázsiában és Dél-Amerikában. A vendégek az alkalommal Tarcali Gábor – aki a nemzetközi összejöveteleken képviseli hazánkat –, valamint Linszer Árpád, a Magyar Ufókutató Szövetség újonnan megválasztott elnöke lesz. A szombaton és vasárnap este 7 órakor a Telin Televízióban jelentkező Negyedik Dimenzió szerkesztője Sós Tibor.

Dankó Pista muzsikája

A Dankó Pista Egyesület Zenekara közreműködésével holnap este 6 órakor térzene lesz a Széchenyi téren. A szegedi önkormányzat 2004-ben hároméves együttműködési megállapodást kötött a Dankó Pista Oktatási, Kulturális és Érdekvédelmi Egyesülettel. A megállapodás értelmében az egyesület zenekara évente tíz alkalommal díjmentesen ad koncertet a városi ünnepeken. E tíz alkalom egyike a mostani, vasárnapi térzene is.

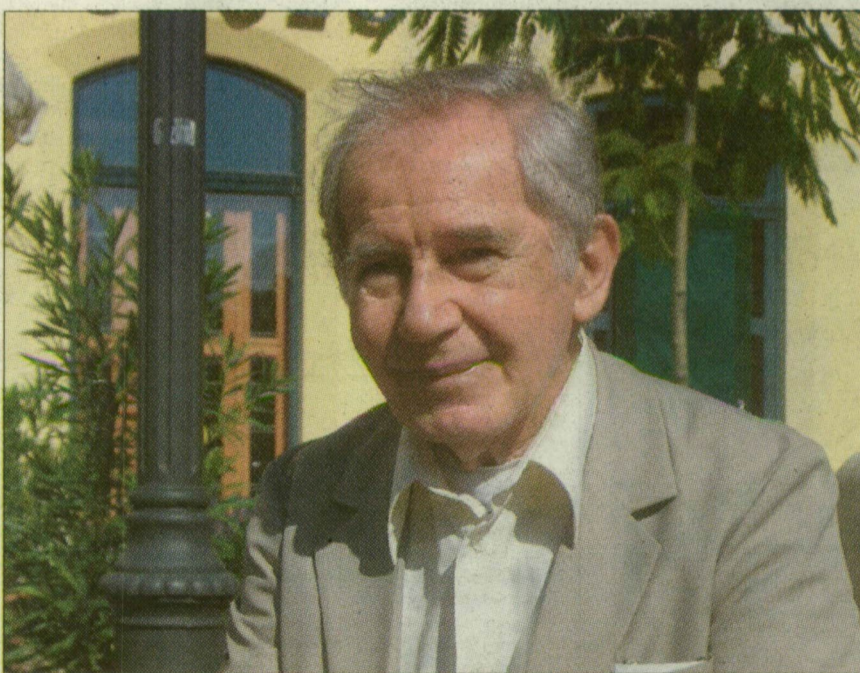
Gyermekkorai álma volt, hogy a brazil őserdő madarait kutathassa

José Hidasi szívesen tért haza Makóra

Az Amazonas őserdójének kutatója szívében ma is makóinak érzi magát: a nyolcvanegy esztendő Hidasi József ornitológus a napokban szülővárosában vendégeskedik. A Brazíliában élő tudós édesapja meséinek hatására galambot, varjút, sólymot nevelt otthon, tanult Németországban és Franciaországban, majd Brazíliában madártani múzeumot alapított. Haláláig oktatni akar, sőt azután is. Lapunknak elmondta, ezt hogyan képzei.

A világhírű ornitológus, a brazil madártani múzeum alapítója, Hidasi József – vagy ahogyan szakmai körökben ismerik, José Hidasi – mind a mai napig makóinak vallja magát, pedig csupán ifjúkorát töltötte a városban. Még húszéves sem volt, amikor 1946-ban elment, annak reményében, hogy megvalósíthatja álmát, s a braziliai őserdő különleges madarait tanulmányozhatja. Az országról, mint madárparadicsomról még az édesapja mesélt neki gyermekkorában. Természetesen már középkorában is csak a madarak érdekelték. Otthon nemcsak galambokat tartott, de varjúiókákat, szarkát és sólymot is nevelt, és amikor etette őket, az utcában megállt az élet, mindenki a különleges állatokra volt kíváncsi.

Brazíliába néhány Németországban és Franciaországban eltöltött esztendő után került. Míg a lille-i egyetem természettudományi karán tanult, textilgyári munkásként és templomi orgonistaként dol-

Hidasi József 81 évesen sem pihen: oktat és folytatja a kutatást

Fotó: Szabó Imre

gozott. A kontinensnyi dél-amerikai országban aztán mellé szegődött a szerencse, mert egy személyes ismeretség révén az agrárminisztériumba kerülhetett, innen pedig már egyenes út vezetett a nemzeti múzeumhoz, majd az Amazonas dzsungelébe. A legnevesebb brazil ornitológusok közül akkor emelkedett ki, ami-

kor egy akkor hatvanéves – ma másfél milliós – városban, Goiániában, saját magángyűjteményét felajánlva megalapította az ország ornitológiai múzeumát. Akkoriban ez nemcsak Brazíliában, de szerte a világon különlegesnek számított. Azóta további tizenhat alakult, javarészt az ő kezdeményezésére, ösztönzésére.

Mindenekelőtt a mindmáig pusztuló őserdő állatvilágát szerette volna legalább oly módon megőrizni az utókornak, hogy a preparált madarokat tárlókban mutatja be. Ugyanakkor állatkeretet is létesített és az őserdőért aggó környezetvédőként is felemelte szavát. Ezért, no meg nemzetközileg elismert tudományos munkásságáért számos rangos kitüntetést kapott világszerte – ő azonban arra a legbüszkébb mind közül, amit annak idején Göncz Árpádtól vehetett át. Szülőföldjéről ugyanis egy pillanatra sem feledkezett meg: a budapesti Természettudományi Múzeummal mindmáig szoros szakmai kapcsolatokat ápol, sőt komoly értéket képviselő kiállítási anyagot is adományozott az intézménynek. Egyébként, noha több madárfajt fedezett fel, mégis egy apró bogár viseli nevét a rendszertanban.

Hidasi József idén tölti be a nyolcvanegyedik életévét. Öt fia, huszonhárom unokája és négy dédunokája van, akik közül ugyan senki sem követi őt a pályán, mégis nagyon büszke mindannyiukra. Mint mondja, egy munkával töltött élet jutalmaként most már heverészhetne naphosszat egy nyugágyban, ő azonban továbbra sem pihen – amellet, hogy oktat, a kutatómunkát sem hagyta abba. Sőt: holta után is oktatni akar. Végrendeletében ugyanis kikötötte, hogy ne temessék el, az ő testét is preparálják. A saját múzeumában fogják kiállítani.

SZABÓ IMRE